

Україна: нестерпний тягар для 4,4 млн. людей несе початок четвертої зими активного конфлікту

КИЇВ (12 грудня 2017 р.) – Бойові дії активізуються знову, застерігає опублікована сьогодні доповідь ООН. Поновлення інтенсивних боїв призвело до більшої кількості смертей і нових пошкоджень життєво важливих об'єктів водопостачання, на яких зберігаються небезпечні хімічні речовини. Такі пошкодження становлять серйозну загрозу для життя людей і навколишнього середовища. Щоденні порушення режиму припинення вогню і холодна пора року ще більше загострили загрозливе становище з дотриманням прав людини й гуманітарну ситуацію по обидва боки лінії зіткнення.

За період з 16 серпня до 15 листопада 2017 року Моніторингова місія Організації Об'єднаних Націй з прав людини в Україні задокументувала 15 смертей і 72 поранення серед цивільного населення у зв'язку з конфліктом.*

«Бойові дії по-справжньому ніколи не припинялися, впливаючи, так чи інакше, на життя мільйонів у зоні конфлікту та в країні в цілому. Найважчий ж тягар лягає на плечі тих, хто живе у безпосередній близькості від лінії зіткнення. Як сказала моїм колегам одна людина, «зараз ще гірше, ніж у 2014 році, бо ми більше не в змозі це терпіти», – сказала Голова Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні Фіона Фрейзер.

У доповіді, що базується на 290 глибинних інтерв'ю зі свідками та жертвами порушень прав людини й посягань на них, докладно описано 20 окремих випадків убивств, позбавлення волі, насильницьких зникнень, катувань і сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, скоєних по обидва боки лінії зіткнення. Така кількість випадків і відсутність правосуддя ілюструють пануючу атмосферу безкарності за тяжкі порушення у зоні конфлікту.

Автори доповіді попереджають про становище осіб, яких тримають під вартою без зв'язку з навколишнім світом як у самопроголошеній «Донецькій народній республіці», так і у самопроголошеній «Луганській народній республіці». Моніторинговій Місії продовжують відмовляти у доступі до осіб, яких тримають під вартою, що викликає серйозне занепокоєння щодо умов тримання під вартою, а також можливих подальших порушень прав людини, таких як катування і жорстоке поводження.

У справах, пов'язаних із конфліктом, повідомлення жертв про катування часто ігноруються, навіть у випадку звернення до суду. Внаслідок цього, повідомлення про катування майже не розслідуються, а якщо розслідуються, то неефективно.

У доповіді також засуджується втручання у діяльність судової влади у справах, пов'язаних із конфліктом. Зокрема, наводяться чотири показові приклади такого втручання і наголошується, що істотний тиск здійснювався на суддів у багатьох випадках.

Висвітлено також факти широкого тлумачення і застосування положень Кримінального кодексу України, що стосуються тероризму, а також положень про державну зраду і посягання на територіальну цілісність країни. В одному показовому випадку житомирському журналісту, звинуваченому на підставі його публікацій, зокрема, у державній зраді й тероризмі, загрожує до 15 років позбавлення волі.

На території, контрольованій озброєними групами, правосуддя лишилося недосяжним, і мешканці не мали можливості захистити свої права. За зачиненими дверима особи, затримані у зв'язку з конфліктом, «визнаються винними» без доступу до ефективних засобів правового захисту. Це викликає значне занепокоєння, враховуючи, що «верховний суд» самопроголошеної «Донецької народної республіки» оголосив у листопаді вже другий «смертний вирок».

Правосуддя у таких резонансних справах, як убивства протестувальників на Майдані й акти насильства 2 травня 2014 р. в Одесі ще належить встановити, резюмує доповідь. У справах щодо Майдану 380 осіб перебувають під слідством за скоєння злочинів проти протестувальників. В Одесі 19 осіб, які проходили по справі про заворушення у центрі міста, були виправдані. В обох випадках ніхто не був притягнений до відповідальності ані за масштабні спалахи насильства, ані за смерть людей, що стала їхнім наслідком.

Затягування слідства й судового розгляду у багатьох справах, пов'язаних із конфліктом, призвело до тривалого тримання звинувачених під вартою у слідчих ізоляторах (СІЗО), де гострою залишається проблема отримання медичної допомоги.

У доповіді вітається передача 19 ув'язнених, засуджених до початку конфлікту, з виправних колоній на території контрольованій самопроголошеною «Донецькою народною республікою», до установ на території контрольованій Урядом. Викликає занепокоєння, однак, що, попри численні прохання, жоден ув'язнений, засуджений до початку конфлікту, не був переведений з виправних колоній на території контрольованій самопроголошеною «Луганською народною республікою», а самопроголошена «Донецька народна республіка» відхиляє прохання про переведення ув'язнених, місцем реєстрації проживання яких є Донецька область. Одна з головних причин, з якої ув'язнені просили перевести їх, полягала в можливості підтримання контактів із сім'ями, оскільки після початку конфлікту їхні родичі стикаються з труднощами при перетині лінії зіткнення.

У кожному з місяців звітного періоду було зафіксовано понад мільйон перетинів лінії зіткнення – в середньому 37 тис. перетинів щодня. У доповіді зазначено, що люди заявляють про корупцію та надто складні процедури перевірки. В одному випадку мати була вимушена робити життєво необхідні ін'єкції своїй дитині з інвалідністю на блокпості, де їх тримали вісім годин. Жінку з дитиною

зупинили через те, що вони везли більше упаковок лікарських засобів, ніж дозволено.

Не маючи доступу до Криму, Управління ООН з прав людини продовжує аналізувати ситуацію на півострові зі своїх офісів у материковій частині України, керуючись відповідними резолюціями Генеральної Асамблеї ООН.** У доповіді йдеться про випадки свавільних обшуків і арештів, катувань і посягань на основоположні свободи, які непропорційно впливали на становище кримських татар. Крім того, Управління ООН з прав людини наголошує, що Російська Федерація, як окупаційна держава, не дотримується законів України, які були чинними у Криму, порушуючи, таким чином, міжнародне гуманітарне право.

На завершення у доповіді зазначено, що для усунення гострих проблем системного характеру політика Уряду повинна базуватися на інклюзивному підході, супроводжуватися реформами судової системи, забезпеченням відповідальності за порушення прав людини та сприяти соціальної згуртованості.

Паралельно з цим, повна імплементація Мінських угод усіма сторонами конфлікту є необхідною для досягнення миру і злагоди.

КІНЕЦЬ

* Загалом, за весь період конфлікту загинуло щонайменше 2 818 цивільних осіб, у тому числі 298 пасажирів, які були на борту літака Малайзійських авіаліній «МН-17» 17 липня 2014. Загальна кількість поранених оцінюється на рівні 7-9 тисяч осіб.

** Резолюція 68/262 Генеральної Асамблеї ООН, що підтверджує територіальну цілісність України, та резолюція 71/205 Генеральної Асамблеї ООН, у якій Крим визнано територією України, тимчасово окупованою Російською Федерацією.

Повний текст доповіді англійською мовою доступний за посиланням:
http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport20th_EN.pdf

Українською мовою:
http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport20th_UKR.pdf

Російською мовою:
http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport20th_RUS.pdf

За додатковою інформацією та з медіа-запитами звертайтеся, будь ласка, до Ірини Яковлевої за тел. +380503868069 або електронною поштою iyakovlieva@ohchr.org.